

Veileder om smittevern for privatisteksamen

Denne veilederen skal gi råd og føringer til fylkeskommuner som skal gjennomføre eksamen for privatister under koronavirusutbruddet (covid-19-utbruddet) høsten 2020.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 13.10.2020

Innhold

Innledning

Om privatisteksamen

Smitteforebyggende tiltak

- Syke personer skal ikke møte på eksamen eller jobb
 - Når skal kandidater og ansatte møte på eksamen og jobb?
 - Når skal kandidater ikke møte på eksamen eller jobb?
 - Dersom sykdom oppstår under eksamen
 - Hva hvis en i husstanden til en kandidat/ansatt er syk
 - Hvis en i husstanden er påvist med covid-19

God hygiene

- God hånd- og hostehygiene
 - Godt renhold
- Nærmere om gjennomføring av privatisteksamen
- Smitteverntiltak i enkelte fag
 - Yrkesfag i videregående skole

Er det noen kandidater og ansatte det må tas spesielle hensyn til?

Sjekkliste for smittevern under privatisteksamen

Innledning

Denne veilederen skal gi råd og føringer til fylkeskommuner som skal gjennomføre eksamen for privatister under koronavirusutbruddet (covid-19-utbruddet) høsten 2020. Veilederen kommer i tillegg til eksisterende regler og retningslinjer beskrevet i «Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.». Veilederen er gyldig fra publiseringsdato 21.04.2020 og er første versjon. Veilederen ble oppdatert 11. mai 2020 med nye avstandsregler. Utbruddets utvikling kan føre til behov for endringer på et senere tidspunkt.

Folkehelseinstituttet og Utdanningsdirektoratet har forståelse for at mange kandidater som skal ta eksamen, ansatte i fylkeskommunen og andre som er involvert i gjennomføringen av privatisteksamen, er usikre på hvordan gjennomføringen kan skje på en forsvarlig måte og hvordan de best kan ivareta smittevernet. Denne veilederen skal gi innsikt i og eksempler på hvordan eksamen kan gjennomføres samtidig som smitteverntiltak blir iverksatt.

Ved nye versjoner av veilederen vil de erstatte denne førsteutgaven.

Veilederen er utarbeidet av Folkehelseinstituttet og Utdanningsdirektoratet. Oppdraget ble gitt av Kunnskapsdepartementet.

Om privatisteksamen

Privatister er en sammensatt gruppe. Det kan være kandidater uten vitnemål, kandidater som ikke har sluttvurdering i enkelte fag, og kandidater som tar fag på nytt for å forbedre tidligere resultat. Gruppen inkluderer også praksiskandidater som må ta eksamen for å kvalifisere seg til å melde seg til fag- og svenneprøve.

Det er Utdanningsdirektoratet som har ansvaret for sentralt gitt eksamen. Det er fylkes-kommunen som har ansvaret for lokalt gitt eksamen, og den praktiske gjennomføringen, herunder sikkerhet, av både lokalt og sentralt gitt eksamen.

Privatistene har behov for å gjennomføre eksamen slik at de kan søke seg til videre studier og arbeidsliv. Utbruddet kan vare over lang tid, avhengig av hvilke smittebegrensende tiltak som gjøres i samfunnet forøvrig. Det er derfor viktig at privatisteksamen kan gjennomføres i utbruddsperioden, samtidig som smittevernet ivaretas, både for kandidater og de ansatte. For å begrense smitte finnes det en rekke tiltak man kan sette i verk

Smitteforebyggende tiltak

Det gjøres svært mange tiltak i alle deler av samfunnet som til sammen begrenser smitte-spredningen. Det er viktig å bruke tiltak som er tilpasset ulike situasjoner. De samme tiltakene kan derfor ikke alltid brukes på skoler som for eksempel i bedrifter. Tiltakene må tilpasses slik at man kan fokusere på det som er viktigst i den aktuelle situasjonen. Her beskriver vi tiltak for å begrense smittespredning under gjennomføring av privatisteksamen.

Formålet med rådene er å forhindre utbrudd av covid-19. De tre grunnpilarene for å bremse smittespredning er:

1. Syke personer skal ikke møte på eksamen eller på jobb
2. God hygiene
3. Redusert kontakthypighet mellom personer

Det aller viktigste smitteverntiltaket er at syke personer holder seg hjemme. Hostehygiene og å holde avstand til andre er avgjørende for å begrense dråpesmitte, mens håndhygiene, og spesielt det å unngå å ta seg i ansiktet med urene hender, er viktig for å hindre indirekte kontaktsmitte. Økt fysisk avstand mellom mennesker reduserer muligheten for smitte også før symptomer på sykdom oppstår

Til tross for godt gjennomførte tiltak, kan tilfeller av covid-19 og andre infeksjoner oppstå. Dersom smitteverntiltak som foreslått her er gjennomført, vil smittespredningen likevel bli begrenset. Tiltakene i teksten nedenfor er en beskrivelse av hvilke smitteverntiltak som må være på plass for å lykkes med å redusere smitterisiko til et minimum.

Syke personer skal ikke møte på eksamen eller jobb

Symptomer på covid-19 kan være milde og vanskelige å skille fra andre luftveisinfeksjoner. Covid-19 smitter hovedsakelig via dråpe- og kontaktsmitte. Det er først og fremst personer med symptomer som er smittsomme, og smittsomheten er størst idet symptomene oppstår.

De hyppigst beskrevne symptomer på covid-19 er i starten halsvondt, forkjølelse og lett hoste, i tillegg til sykdomsfølelse, hodepine og muskelsmerter. Magesmerter kan også forekomme.

Om lag 8 av 10 voksne personer har kun milde symptomer. Hos noen personer med covid-19 kan symptomene utvikle seg videre i løpet av en uke til hoste, feber og kortpustethet, og hos noen svært få kan de få et alvorlig forløp med behov for behandling i sykehus.

Når skal kandidater og ansatte møte på eksamen og jobb?

Kandidater og ansatte kan møte på eksamen og jobb:

- Når de ikke har symptomer på sykdom.
- Ved gjennomgått luftveisinfeksjon kan kandidater og ansatte møte opp dersom de har vært symptomfrie i 1 døgn.
- Hvis en i husstanden har symptomer på luftveisinfeksjon, men ikke bekreftet covid-19, kan kandidaten og den ansatte møte til eksamen og på jobb som normalt. Disse skal imidlertid gå hjem dersom de får symptomer (se under).
- Kandidater og ansatte med typiske symptomer på pollenallergi (kjent pollenallergi, rennende nese med klart neseseekret, rennende/kløende øyne) kan møte på eksamen.

Når skal kandidater ikke møte på eksamen eller jobb?

Det er viktig at kandidater og ansatte får tydelig beskjed og forstår grunnen til at kandidater og ansatte med symptomer ikke skal møte til eksamen.

Kandidater og ansatte med luftveissymptomer:

- Kandidater og ansatte skal selv med milde luftveissymptomer og sykdomsfølelse, ikke møte til eksamen. De skal holde seg hjemme til de har vært symptomfrie i 1 døgn.

Kandidater eller ansatte som har bekreftet covid-19:

- Skal være i isolasjon. Det er helsetjenesten som beslutter hvem som skal være i isolasjon og hvor lenge, etter råd gitt av Folkehelseinstituttet (se www.fhi.no). Retningslinjer til forskrift er gitt av Helsedirektoratet.

Kandidater eller ansatte som er nærkontakter/husstandsmedlem til en person med bekreftet covid-19:

- Skal være i karantene. Det er helsetjenesten som beslutter hvem som skal være i karantene og hvor lenge, etter råd gitt av Folkehelseinstituttet (se www.fhi.no). Retningslinjer til forskrift er gitt av Helsedirektoratet.

Kandidater som er syke under eksamen har rett på utsatt eksamen. Kandidater som er i isolasjon eller karantene under eksamen, kan ha rett på utsatt eksamen.

Dersom sykdom oppstår under eksamen

Det er viktig at kandidater som får symptomer på luftveisinfeksjon, avbryter eksamen og går hjem så fort det lar seg gjøre. Syke kandidater og ansatte bør ikke ta offentlig transport. Syke kandidater og ansatte bør ta på munnbind for å redusere smittespredning hvis de ikke kan holde to meters avstand til andre.

Ved behov for toalett skal dette ikke brukes av andre før det er rengjort etter bruk. I etterkant rengjøres rom, toalett og andre områder der kandidaten eller den ansatte har oppholdt seg med vanlige rengjøringsmidler.

Kandidater som må avbryte eksamen på grunn av sykdom har rett til utsatt eksamen.

Kandidater og ansatte som får bekreftet covid-19-sykdom skal følges opp av helsetjenesten for å få forsvarlig helsehjelp. Eventuell testing avklares med lege etter gjeldende retningslinjer. Kommunehelsetjenesten vil kartlegge og følge opp nærkontakter til covid-19-positive personer i henhold til gjeldende anbefalinger.

Kommunehelsetjenesten skal varsle skoleeier dersom kandidater eller ansatte får bekreftet covid-19, og beslutte nødvendige tiltak.

Hva hvis en i husstanden til en kandidat/ansatt er syk

Hvis en i husstanden har symptomer på luftveisinfeksjon, kan kandidaten/den ansatte møte på eksamen som normalt. Disse skal imidlertid avbryte og gå hjem fra eksamen dersom de får symptomer, som nevnt i avsnittet over. Andre hygienetiltak som er skissert i de følgende kapitlene, vil redusere risiko for smittespredning.

Hvis en i husstanden er påvist med covid-19

Hvis en i husstanden har fått påvist covid-19, skal alle nærkontakter holdes i karantene etter råd fra helsemyndighetene. Ingen personer som selv er i karantene, kan møte på eksamen eller jobb.

God hygiene

God hånd- og hostehygiene

God hånd- og hostehygiene reduserer smitte ved alle luftveisinfeksjoner, også smitte med covid-19. Disse tiltakene skal redusere smitte via gjenstander og hender og redusere smitte ved hoste.

Hygienetiltak skal utføres hyppig av alle, uavhengig av kunnskap om egen og andres smittestatus. Det er viktig at alle kandidater og ansatte er kjent med tiltakene under. Det er ikke nødvendig med spesielt smittevernutstyr, annet enn ikke-medisinske munnbind/ansiktsmasker til kandidater eller ansatte som blir syke der det ikke er mulig å holde to meters avstand.

Håndvask med lunkent vann og flytende såpe er en effektiv måte å forebygge smitte. Skitt, bakterier og virus løsner fra huden under vask og skylles bort med vannet. Både privatister og ansatte må få god informasjon om håndvask, og unngå bruk av håndsmykker. Dette kan forsterkes ved å gi påminnelser muntlig og ved å henge opp plakater med instruksjon for god håndvask.

Kandidater og ansatte skal vaske hender

- Når man kommer til eksamensstedet
- Etter hosting/nysing
- Etter toalettbesøk
- Før og etter måltider

Alternativer til håndvask:

- Viruset er følsomt for alkohol, og alkoholbasert desinfeksjon (håndsprit) er et alternativ hvis ikke håndvaskmuligheter er tilgjengelig.
- Hånddesinfeksjon plasseres på steder der det ikke er håndvaskmuligheter (for eksempel i garderober og ved inngangspartier).

Hostehygiene:

- Det anbefales å ha tørkepapir lett tilgjengelig til bruk for kandidater og ansatte. Har man ikke det tilgjengelig, anbefales det å bruke albuekroken når en hoster eller nyser.
- Unngå å røre ved ansiktet eller øynene.

Godt renhold

SARS-CoV-2 (covid-19-viruset) kan overleve på ulike typer flater i omgivelsene fra timer og opp til dager, avhengig av type overflate, temperatur, sollys og andre faktorer. Grundig og hyppig renhold er viktig for å forebygge smitte. Viruset fjernes enkelt ved manuell rengjøring med vann og vanlige rengjøringsmidler.

Som hovedregel kan renhold følge ordinære rutiner. Lokale renholdsplaner bør likevel gjennomgås med tanke på organisering, ansvar og ressursbehov og om det er behov for å gjøre tilpasninger. Det er ikke nødvendig å bruke ekstra beskyttelsesutstyr. Vask hender etter at rengjøring er utført, også hvis man har brukt hansker under rengjøringen.

Det er ikke nødvendig å bruke desinfeksjon rutinemessig. Hvis desinfeksjon likevel brukes, må synlig skitt først tørkes bort med klut eller tørkepapir, ellers virker ikke desinfeksjonsmiddelet. Aktuelle desinfeksjonsmidler er alkoholbasert

desinfeksjon og klorin.

Det er viktig med forsterket renhold på utsatte områder:

- Toaletter og vaskeservanter bør rengjøres minimum daglig. Det oppfordres til å tørke over flater som toalettsete og kran på servanten 2-4 ganger. Det må være engangs papirhåndklær og såpe tilgjengelig, og man må sørge for at søppel tømmes regelmessig.
- Dørhåndtak, trappegelendre, stoler, bordflater og andre gjenstander som ofte berøres rengjøres hyppig, minimum daglig.
- Pultene må vaskes daglig, eventuelt oftere hvis pult skal benyttes av andre.
- Der hvor det tilbys låneutstyr, må nettbrett, datamaskiner/tastaturer også vaskes av.
- Evt. dekketøy og bestikk vaskes i oppvaskmaskin i henhold til gjeldende rutiner.

Les mer her: <https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/rad-og-informasjon-til-andre-sektorer-og-yrkesgrupper/rengjoring-og-desinfeksjon-ved-covid-19-til-sektorer-utenfor-helsetjenesten/?term=&h=1>

Nærmere om gjennomføring av privatisteksamen

Redusert kontakt med andre vil redusere risiko for smitte fra personer som ikke vet at de er smittsomme. For å oppnå dette må avstand mellom kandidater og ansatte økes, og man bør ta sikte på å redusere antall kandidater som møter opp samtidig.

Størrelsen og utformingen på lokalet må tillate at alle kan klare å holde 1 meter alle veier der de skal oppholde seg i mer enn 15 minutter. Det betyr at kandidater og ansatte kan passere hverandre og oppholde seg kortvarig nærmere andre enn 1 meter, men det skal tilstrebes god avstand og helst en meter også ved kortere kontakt. Direkte fysisk kontakt slik som håndhilsning og klemming skal unngås.

I tillegg til hygienetiltakene beskrevet over er det viktig at toalett- og vaskemuligheter må være tilstrekkelig gode og mange til at det ikke blir trengsel, at alle kan vaske hender (eventuelt at det settes opp hånddesinfeksjonsdispensere) ved ankomst og at det opprettholdes god håndhygiene gjennom dagen. Det må sørges for godt renhold og tømming av avfall i løpet av dagen.

Lokalenes utforming og størrelse har betydning for hvor stort antall kandidater det kan tilrådes tar eksamen samtidig. Folkehelseinstituttet anbefaler at eksamen gjennomføres slik at det normalt ikke er flere enn 50 kandidater per gruppe. Enkelte eksamenslokaler er store (messehaller, innendørs fotballbaner, idrettshaller). Så lenge smittevernråd gitt over følges kan man i slike lokaler ha flere enn én gruppe på maks 50 kandidater som gjennomfører eksamen samtidig. Arrangør av eksamen må ha en oversikt over hvilke kandidater som tilhører hvilke grupper. Hensikten med å inndele kandidatene i grupper på maks 50 personer, er to:

1. at eksamensvaktene skal ha god oversikt over gruppen slik at man kan ivareta at smitte-verntiltakene blir overholdt: unngå trengsel ved ankomst, avstandskrav blir overholdt, påse at alle vasker hender, overse at ingen med symptomer møter til eksamen mv.
2. at man unngår blanding på tvers av gruppene slik at hvis det senere viser seg at noen har hatt smitte og møtt på eksamen, vil arbeidet med å lete etter nærkontakter være enklere, og potensiell smitte være begrenset. Arrangør av eksamen må derfor beholde en oversikt over hvilke kandidater som tilhører den enkelte gruppe. Det betyr også at vakter ikke skal blandes mellom gruppene, det bør være toaletter forbeholdt den enkelte gruppe, alternativt at ulike

grupper får benytte toalett på ulike tidspunkt, og at det vaskes mellom benyttelse av personer fra forskjellige grupper. Gruppene bør enten benytte adskilte inn-/utganger eller ikke benytte dem samtidig.

Spesielt for kandidater:

- Bruk av offentlig transport til og fra eksamensstedet begrenses der det er mulig.
- Hold avstand til andre kandidater på vei inn og ut av lokalet, og under pauser.
- Unngå håndhilsning og klemming.
- Det er ikke tillatt å dele skrivesaker, mat eller drikke med andre kandidater.

Spesielt for ansatte:

- Bruk av offentlig transport til og fra eksamensstedet begrenses der det er mulig.
- Holde avstand til kolleger i møter og pauser.
- Unngå håndhilsning og klemming.
- Felles nettbrett, datamaskiner/tastaturer må vaskes av etter bruk.
- Være ekstra oppmerksomme på hygiene rundt kjøkken/spiserom.

Smitteverntiltak i enkelte fag

Her følger råd for enkelte fag som krever ekstratiltak, i tillegg til de rådene som er beskrevet over.

Musikk, dans og drama

- Unngå bruk av blåseinstrumenter som brukes av flere kandidater.
- Ved bruk av håndholdte instrumenter og tangenter, må berørte områder vaskes av etter bruk.
- Dersom mulig, unngå eksamen som krever samhandling tettere enn 1 meter mellom to eller flere kandidater. Der tettere samhandling kreves, skal bransjestandard følges.
- Eventuelt behov for skift kan gjennomføres i ulike klasserom for å sørge for mer plass.
- Dusjing anbefales utsatt til kandidatene har kommet hjem.

Yrkesfag i videregående skole

For muntlig-praktisk og praktisk eksamen for privatister gjelder de samme grunnprinsippene som er beskrevet over. Eksamen bør organiseres slik at man unngår kø og trengsel.

Det er som hovedregel ikke behov for personlig beskyttelsesutstyr for å ivareta smittevernet. For fag der det finnes en bransjestandard, skal denne følges, også under eksamen.

Se www.fhi.no for beskrivelse av bransjestandarder

Fag som innebærer tett kontakt:

Dette gjelder for eksempel frisør, hudpleie, fotterapeut m.m. For disse fagene er det utarbeidet en bransjestandard/råd for opprettholdelse av smittevern. Disse vil være gjeldende også i eksamenssituasjonen. For helse- og ambulansesfag henvises det til råd for smittevern i helsetjenesten.

Fag der det brukes felles utstyr:

Mange fag innebærer bruk av utstyr som må deles. I den grad det er mulig bør man benytte personlig utstyr eller utstyr som er reservert én kandidat. Når dette ikke er mulig, anbefales rengjøring av aktuelt utstyr etter bruk.

Mat-, kokke-, restaurant- og servitørfag:

Covid-19 viruset smitter ikke direkte gjennom mat eller vann, men eksamen må gjennomføres i tråd med Mattilsynets retningslinjer:

https://www.mattilsynet.no/Utbrudd_av_koronavirus/kan_man_spre_koronasmitte_ved_profesjonell_matproduksjon.38073

Er det noen kandidater og ansatte det må tas spesielle hensyn til?

Basert på informasjon om utbruddet så langt fra Kina, Italia, Storbritannia, USA og Norge, er det særlig eldre personer (over 65 år) som har høyere risiko for alvorlig sykdom med det nye koronaviruset, spesielt dersom de i tillegg har underliggende kronisk sykdom. I tillegg kan voksne personer, særlig de over 50 år, med kroniske sykdommer som hjerte-karsykdom (inkludert høyt blodtrykk) og diabetes ha noe høyere risiko for alvorlig forløp av covid-19.

Ansatte, sensorer eller vakter som tilhører grupper med høyere risiko for alvorlig forløp av covid-19 bør ikke ha ansvar for privatisteksamen. Kandidater som har legeattest på at de har økt risiko for alvorlig covid-19 sykdom, og hvor eksamenssituasjonen ikke kan tilrettelegges for at den kan gjennomføres forsvarlig, har rett til utsatt eksamen.

For oppdatert informasjon om personer som kan ha høyere risiko for covid-19, se Folkehelse-instituttets nettsider.

Sjekkliste for smittevern under privatisteksamen

Nedenfor følger en sjekkliste for hvilke tiltak som må være på plass før gjenåpning. Tiltakene er nærmere beskrevet over. Det er skoleeiers ansvar å sørge for at smitteverntiltak er på plass, og for at ansatte er godt kjent med innholdet og utførelse av smitteverntiltak.

Skoleeiers overordnede ansvar

Tiltak	Utført dato	Merknad
Opplæring av ansatte i smitteverntiltak ved at de gjøres kjent med innholdet i denne veilederen		
Informasjon til kandidater om smittevernrutiner under eksamen		
Lage plan for håndvaskrutiner for kandidater og ansatte		
Lage skriftlig rutine for renhold		
Lage plan for oppretting og organisering av grupper, herunder å sørge for å beholde en oversikt over hvilke kandidater som avholdt eksamen i hvilken gruppe.		

Hygienetiltak

Tiltak	Utført dato	Merknad
Sikre at det er tilstrekkelig toalettkapasitet, nok såpe og tørkepapir tilgjengelig ved alle håndvaskstasjoner og avfallsbeholdere		
Henge opp alkoholbasert desinfeksjon der ikke håndvask er tilgjengelig		
Sikre opplæring av ansatte om håndvaskrutiner og hostehygiene		
Sikre informasjon til kandidater om håndvaskrutiner og hostehygiene		
Henge opp plakater om håndvaskrutiner og hostehygiene		
Følge bransjestandarder der det er aktuelt		

Redusert kontakt mellom personer

Tiltak	Utført dato	Merknad
Vurdere bruk av rom og lokaler i forhold til antall kandidater i gruppene		
Sikre god avstand mellom kandidater når de ankommer eksamenslokalet		
Sikre god avstand mellom kandidater under eksamen		
Plan for grupper av kandidater og vakter, inkludert at vakter ikke blandes mellom gruppene		
Sørge for egen pult/sitteplass til kandidater med avstand mellom kandidatene		
Passe på at det er tilstrekkelig utstyr som skrivesaker slik at deling unngås		
Plan for å redusere trengsel på vei inn og ut av eksamenslokalene og ved toaletter		
Eventuelt introdusere merking på gulv for å sikre avstand i områder der det kan oppstå trengsel		
Følge bransjestandarder der det er aktuelt		

Renhold

Tiltak	Utført dato	Merknad
Lage en plan for renhold, som beskriver hyppighet og metode for de ulike punktene. Planen må omfatte toaletter, servanter, hyppig berørte gjenstander (dørhåndtak, trappegelendre, bord, stoler, lysbrytere o.l.)		
Lage en plan for renhold av utstyr som benyttes under gjennomføring av eksamen		

Kilder

Unicef, WHO, IFRC. Key Messages and Actions for COVID-19 Prevention and Control in Schools. March 2020

CDC. <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/schools-childcare/guidance-for-schools.html>

Tiltak på skole- og barnehageområdet under koronautbruddet våren 2020, rapport 03.04.2020, se www.udir.no